

Autorzy podejmują pytanie o użyteczność kategorii peryferyjności w analizie położenia Polski w świecie, zarówno współcześnie, jak i w perspektywie historycznej. Odwołując się m.in. do teorii zależności oraz teorii systemu światowego, pokazują, jak peryferyjny lub półperyferyjny status naszego kraju wpływa na specyfikę procesów obejmujących przemiany gospodarcze, stosunki międzynarodowe, politykę naukową czy migracyjną. Badacze stawiają oryginalne, nierzadko kontrowersyjne, tezy. Posłużyć one mogą zarówno jako inspiracja do dyskusji i badań akademickich nad znaczeniem kontekstu globalnych hierarchii gospodarki, polityki i kultury dla zrozumienia miejsca Polski w świecie, jak i do bardziej pragmatycznie zorientowanych debat nad możliwymi trajektoriami rozwoju kraju.

Podczas lektury książki towarzyszyły mi dwa skrajne odczucia: przygnębienia i satysfakcji. Intelktualna satysfakcja była rezultatem zapoznania się z solidnymi (...) analizami sytuacji Polski przeprowadzanymi w perspektywie teorii zależności i/lub teorii światowego systemu kapitalistycznego (...). Przygnębienie spowodowane było argumentacją autorów poszczególnych rozdziałów, którzy przekonywali o trwałości strukturalnych barier rozwoju, wpisanych w położenie geopolityczne Polski wyznaczające jej strukturę gospodarczą. Z recenzji wydawniczej prof. dr. hab. *Krzysztofa Brzechczy*

W tomie publikują:

Salvatore **Babones**, Dominika **Bartnik-Świątek**, Hanna **Dębska**, Zbigniew **Galor**, Tomasz Grzegorz **Grosse**, Krzysztof **Jasiecki**, Agnieszka **Kolasa-Nowak**, Piotr **Koryś**, Kazimierz **Musiał**, Andrzej W. **Nowak**, Daniel **Plątek**, Anna **Sosnowska**, Andrzej **Turkowski**, Tomasz **Warczok**, Renata **Włoch**, Tomasz **Zarycki**.

Spis treści

Tomasz Zarycki	
Wprowadzenie	9
Salvatore Babones	
Pozycja i mobilność we współczesnej gospodarce-świecie: perspektywa strukturalistyczna	13
Strukturalistyczna perspektywa na pozycję oraz mobilność	15
Empiryczne badania nad strukturalnymi zmianami dochodów	18
Poszczególne przypadki wysokiej mobilności dochodów	19
Implikacje i wnioski	23
Tomasz Grzegorz Grosse	
Tragedia państw peryferyjnych, czyli o geopolitycznych dylematach Polski w Unii Europejskiej	25
Część teoretyczna	26
Przykład Polski	38
Podsumowanie	47
Krzysztof Jasiecki	
Nowa peryferyjność w perspektywie różnorodności kapitalizmu. Przykład posocjalistycznych państw Unii Europejskiej	51
Różnorodność współczesnego kapitalizmu	53

Nowe warianty kapitalizmu pokomunistycznego	56
Interpretacje kapitalizmu w Europie Środkowej i Wschodniej	59
Nowe znaczenia peryferyjności w UE	62
Test modeli kapitalizmu i możliwości przełamania peryferyjności Europy Środkowo-Wschodniej	67
Piotr Koryś	
Na peryferiach rewolucji przemysłowej.	
Strukturalne uwarunkowania rozwoju gospodarczego polskich regionów w XX w.	73
Wyzwania rozwojowe w perspektywie polskich sporów intelektualnych	75
Konwergencja i rozwój w Europie	76
Polskie regiony u progu XX w.	79
Polskie regiony w latach 1900 i 2000	81
Rozwój regionalny w XX w. – próba podsumowania	83
Andrzej W. Nowak	
Tajemnicze zniknięcie Drugiego Świata. O trudnym losie półperyferii	86
Trudna półperyferyjna nowoczesność	91
Półperyferie – kłopotliwa kategoria	96
6 Spis treści	
Rola półperyferii w nowoczesnym systemie-świecie	97
Nowoczesność a pojęcie półperyferii	98
Półperyferie i dwuznaczność uniwersalizmu	100
Zakończenie	103
Tomasz Zarycki	
Polska jako peryferie stykowe	105
Peryferie stykowe a półperyferie	107
Polska jako peryferie stykowe	109
Kontekst historyczny	111
Współczesna konfiguracja zależności w Europie Środkowej	130
Białoruś i Ukraina jako peryferie stykowe	134
Przesunięcia w ramach rdzenia zachodniego i restrukturyzacja zależności Europy Środkowej	136
Polska peryferyjność współcześnie: coraz bardziej wewnętrzna niż stykowa?	141
Niekompatybilność peryferii polskiej i rosyjskiej	143
Konkluzje	145
Andrzej Turkowski	
Perspektywa centrum – peryferie w analizie dyskursu polskiej polityki wobec Rosji	148
Polska i Rosja w podejściu systemu światowego	148
Wybrane podejścia do analizy stosunków polsko-rosyjskich	151
Pole władzy w Polsce i Rosji	152
Strukturalne podziały polskiej sceny politycznej	153
Analiza dyskursu debaty nad polską polityką wschodnią	156
Wnioski	159
Agnieszka Kolasa-Nowak	
Do czego przydaje się w Polsce perspektywa peryferyjna?	
O możliwych sposobach użycia w naukach społecznych	161
Tomasz Warczok	
Globalne pole nauk społecznych a socjologia polska.	
Zarys centro-peryferijnego przepływu idei	170

Powstanie światowej przestrzeni nauk społecznych	171
Społeczne formy dominacji centrum	174
Polskie pole socjologii w uniwersum globalnym	179
Podsumowanie	185
Daniel Płatek	
Centra i peryferie polskiej socjologii ruchów społecznych	187
Inteligencja w polskim polu władzy	192
Polska socjologia w polu władzy	197
Socjologia ruchów społecznych w Polsce	204
Krytyczna socjologia ruchów społecznych	213
Spis treści 7	
Hanna Dębska	
Strategia wielopozycyjności w półperyferyjnym polu prawnym. <i>Homo Academicus</i> na rynku	221
Pole prawne w centrum	222
Pole prawne na peryferiach	225
Strategie akademikow na rynku usług prawniczych – studium przypadku . . .	229
Zakończenie	237
Renata Włoch	
Chleb i igrzyska? Wielkie imprezy sportowe i rozwój na peryferiach	241
Wielkie imprezy sportowe w światowej gospodarce kapitalistycznej	241
Wielkie imprezy sportowe i złudzenie rozwoju	244
Wielka impreza sportowa na peryferiach Europy: Mistrzostwa Europy w Piłce Nożnej 2012 w Polsce	247
Kazimierz Musiał, Dominika Bartnik-Świątek	
Rozmrażanie Wschodu. Najnowszy duński dyskurs o Polsce	254
Gdy topnieje zamrożony stereotyp	256
Rama wolności	258
Rama postępu i nowoczesności	263
Rama wizerunkowa	265
Konkluzja – czy rozmrożenie jest trwałe?	266
Anna Sosnowska	
Wycinanie nawisu demograficznego czy zubożanie budżetu narodowego. Międzynarodowe migracje zarobkowe w polskim dyskursie akademickim	268
Dlaczego to jest ważne?	269
Podejście demograficzne i zalecenie ostatecznej emigracji ludzi zbędnych . . .	271
Podejście pozornie centro-peryferyjne i zalecenie zatrudnienia potencjalnych emigrantów	274
Wnioski	275
Zbigniew Galor	
Ludzie zmarginalizowani w darze dla innych. O polskiej emigracji między provincją i centrum	278
Dyskursy o polskiej emigracji: dominujący i potoczny	279
Polskie zaręczyny prowincjonalizmu z europejskością	281
Przyczyny systemowe „odpychania” Polaków od Polski	284
Polityka migracyjna wobec marginalizacji migracyjnej	288
Samokolonizacja jako normalność wyobrażona	290
8 Spis treści	
Dwugłos wokół Michaela Kennedy’ego <i>Globalizing Knowledge: Intellectuals, Universities and Publics in Transformation</i>	

Marta Bucholc	
<i>Design</i> etosu globalnego inteligenta	295
Ćwiczenia z wiedzy globalnej	295
Język, metafory, praktyki, instytucje i... brakujący bohater	297
Intelektualista-projektant	298
Tomasz Zarycki	
Globalizacja wiedzy i dylematy intelektualistów centrow i peryferii	301
Bibliografia	311
Indeks nazwisk	346